

ACC. N:R M. 12777:1-20.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: Skåne Upptecknare: Nils Hansson, Kvarnby
Härad: Bara Berättare: " "
Socken: Bjärshög Berättarens yrke: f. d. landbrukare
Uppteckningsår: 1953 Född år 1876 i Bjärshög

Marknader och marknadsresor. s. 1-20. N. No. 45.

Skriv endast på denna sida

ACC. N:R M. 12777:1

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Inf. 45
1

1.
Svar till Frågelista 45 (Uppf. 2). Marknader och Marknads-
minnen. Besor. T. Tona och Bara härader var i Malmö o. Lund.
Ljös jämte Kivik de mest besökta marknaderna. Skurup
och Hörby marknader talades aldrig om att från denna
ort någon besökte men från Håskelberga gods i Genarp socken
har jag hört ontalas att arrendatorerna jämte deras tjänare
varje år besökar sommarkmarknaden i Skurup vilken
månad den är i står inte i almanackan nu för tiden antagligen
är det i mitten eller slutet av juli månad jag var
bekant med en arrendator som innehade Begelberga gård
som tillhörde Håskelberga gods. Det var på 1930-talet han
ontala att ^{högst} körd med hästskjuta till marknaden och hade
matkorg med sig så samlades hans familj och hans tjän-
stefolk på bestämd tid och höll måltid vid dessa mål-
tider bjöds även två eller tre smårar brännvin vilket
bland tjänstefolket sattes som ett erkännande av deras
arbete under vår och annat ihållande arbete. För denna
marknadsplats låg inom Skurups område känner jag

ACC. N:R M. 12777:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2

inte till men jag telefonera till en Svedalabo att
han upplyste mig om att det var torgdag i Skurup
den tredje fredagen i varje månad vilket är det samma
som marknad. Den 12 juni år var där stormarknad
i Skurup och denna marknad var mer besökt
än de övriga torgdagarna. I Svedala är det marknad den
första måndagen i varje månad det är mest grismarknad
lantbrukarna är de flesta med i slakteriföreningar därför
att de får mer betalt i dessa föreningar än på marknader
och de enskilda kreaturshandlars så har affärerna på mark-
nader med hästar och nötkreatur gått mycket tillbaka. I Svedala
är stormarknaden en gång om året i juli månad och då
är denna marknad mera besökt än de andra
marknaderna i Svedala på året för då har den
arbetande befolkningen på jordbruket fridnet den
dagen de gamla som varit med i äldre eller som man
säger i gamla tider såg i slutet av 1800 talet då var mark-
nadslivet med nöjertillställningar ett behov för både

medelålders och yngre människor. Vid den tiden var det inte så många nöjestillsättningar som i nuvarande tid. Marknaden i Ålms på den tiden på Gustav Adolfs torg där såldes långa stegar av trä samt övriga slöjdarbeter som skoffor av trä de större av dem som användes att skyfla säd i spannmålsäckar där var långa skaft på så man kunde använda båda händerna sådana användas ännu. Dessa arbeter såldes av göingar numera. Dessa köpes de av göingar som kör omkring på landsbygden. Jag har glömt att omtala att de sålde även korvar av en trä de rymde ungefär en lll. och användes till potatis och andra rotfrukter på Gustav Adolfs torg förvaldes även lekraker och spannar av trä som rymde 10 å 12 liter även såldes trätvaljer av trä. En möbelsmickare som själv tillverkade enkla billiga möbler såsom soffor, pedicestolar en slags mindre skåp till att hänga sina bästa kläder i även såldes andra slöjdarbeter såsom liar som användes vid skörden av klöver o sädesställen

På hushållnings-sällskapets stallar såldes nötkreatur som såldes av slaktare och kreaturshandlare och denna handel pågår ännu varje måndag å ovannämnda ställe hästmarknad hade de bakom saluhallen vid Drottningtorget det var alltid den andra onsdagen i månaden man hör aldrig omtalas om marknad i Malmö som har upphört för några år sedan utom de kreaturmarknader varje måndag som är omnämnda förut. I staden Lund pågår ännu marknad i den gamla staden på Clementstorget säljes samma sorts varor som på Gustav Adolfs torg i Malmö Hästar och nötkreatur som för några år sedan försålles i Clementstorget försäljes numera på en öppen plats väster om staden som kallas ^{fr. orf. marknadsplassen} där försäljes även smågrisar denna marknad är numera mindre besökt därför att de flesta lantbrukarna äro delägare i Andels-slakteriet i Härlinge och där brukar lantbr. få bättre betalt än de får av kreaturshandlarna för öfrigt är marknaden i Lund mer tilldragande för lantbefolkningen

ACC. N:R M. 12777:5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

5

är marknaden i Malmö. I Lund var det mer med lantbe-
folkning som besökte marknaderna och som satte sin
prägel på marknadslivet på denna ort togs aldrig marknads-
med till marknader i Malmö och Lund och man klädde
sig i söndagsdräkt på dessa två ställen var inga
karuseller eller dansbanor det brukade vara en stor-
marknad eller sommarknad som den även kallades
i Lund ^{som} alltid den tisdagen i juli månad i de
närmaste byarna omkring Lund hade tjänarna fri-
het den dagen men det var i början av 1900 talet.
numera hör man aldrig talas om marknadsbesök beroende
av att numera har lantbrukarna mera daglönare än kom-
för några ärtienden redan då de hade insam-
ställda tjänare vilka icke kunde så ta fridagar när
de önskade men som aldrig blev rikade att få fridag
när det var stormarknad eller sommarknad i juli
månad det var ju när spitten var fri så det hände
ju någon gång när de yngre av drängarna kom hem

på kvällen de voro ganska höga i tonen de höllo sig i dräng-
kammaren och var det någon som bars begärad med sing-
röst så hände det att de sjöng fosterländska sånger som de
lärt i folkskolan dels visor som de köpt af kringvandran-
de gärdslarhandlande. En af dessa visor som var mycket populär
höjs så här i Låga ryttartorpets vid Låga humneberg där satt
satt en ensam kvinna lik kvinnan var hennes färg m. m. Det
hände även någon gång att tjänsteflickor som hade sina hem
på vägarna mot staden Lund tog sig frihet att besöka
marknaden dagen det var sommarkmarknad i Lund. Det
är ju även sommarkmarknad i Flöby varje år och på den
marknaden har lantbefolkningen där i orten som lantarbet-
arna som äro insamställda frihet att den dagen besöka
marknaden jag hörde för några år sedan ^{en arbetare} men som
numera är såliden att han som var född i Lyby för-
samling som är grannkommun till Flöby besökte Flöby marknad
när det var sommarkmarknad och att det var lika stor marknad
som det brukar vara i Lyby. Där handlas med hästar,

nötkreatur och grisar som äro 6 till 8 veckor gamla samt slöjd-
alster av samma slag som i Ljåbo. Det berättas även av folk
som varit där någon gång att det är mycket folk som
besöker sommarmarknaden i juli varje år vilken dato det är
har jag inte fått reda på. När jag var ung så tala betypptagare
som vore från Hörbytrakten om marknaden att där kom
tattare som alltid berusade sig och ställde till slags-
mål med dem som annars vore av ordentligt folk.
Dessa tattare bodde i skogbyden där de hade småbruk
med 1 eller två hästar som de förde omkring på mark-
der de vore många gånger av sämre kvalité och för-
sökte då lura på andra genom försäljning eller
bytte, dessa betypptagare tala även om att kommersen gick
sakt undan på marknaden och att lantbefolkningen
runt omkring Hörby komms långa vägar ifrån körande
med hästskjutar och på senare tid med bil och för
arbetarklassen yngre även med cykel. Förberedelserna
dagen innan bestod i att smörja axlarna till hjulen på

den vagn som skulle användas vid marknadsbesöket foder till hästarna stopprader i spannmålsäckar med klöver och foderturnister med ~~med~~ malen säd i en spänkorg togs och med den var packad med smörgåsar av fint bröd med gräslägg av ost och hemmatillberedd god korv de tjänare jämte de barn som fick följa med till marknaden fick tillrägelse att passa på när de skulle samlas vid vagnen där maten förvarades det köptes limonad och pilsneridriчка i stället för kaffe som man före hemfärden på s. m. gästade på ett kafe i Hörby detta har berättats av de föint omtalade betupptagarna från denna ort är det mycket sällan att någon reser till Hörby marknad man har inga barn som går i den riktningen men från Frosta, Färs, Bräse, Gärds och V. Göinge härader kommer varje år till denna marknad, många besökare en man som under gårdagen var här på besök och som i yngre år varit befast i Fulltofta omtalar att Hörby marknad alltid var den första tondagen i varje månad. Sedan Malmö - Simrishamns järnväg blev

anlagd så har besöken på Ljöbs marknad isynnerhet
sommarmarknaden blivit mer besökta än innan järn-
vägen kom till. Från denna ort är det inte många av arbets-
klassen som reser till denna marknad men vid stationerna
Malmös Linrishamnns järnväg som ligger närmare Ljöbo
är det folk av alla samhällsklasser som reser till som-
marmarknaden i Ljöbo det brukar vara den fjärde fredagen
i juli månad de öfriga torgdagarna brukar vara samma
dag varje månad. Sommarmarknaden är mera besökt än
Flöby marknad där brukar vara två dansbanor och två
karuseller vidare var där taskenspelare som de kallas
för i Färs härad de vara klädda i gammaldagsdräkter
och dansade på brädbanor de som även klädda med
masker så deras ansikten sågo konstiga ut de sjöngs
även skojiga visor som drog publikens intresse som
gjorde att åskådarna gav gärna en slant när några av
sällskapet med korar led om pengar för övrigt var där
flere tält uppslagna där det serverades kaffe starkt öl

och det det dracks även kaffejekar i smyg den gången var
ju spriten fri. Jag hade sällskap med en lantbrukare som
var något äldre än jag han skjutade till Staffastorp
och sedan åkte vi på järnvägståget till Ljös marknad
vi hade var sin väska med oss med smörgåsar och
plättar han tog även ett kvaster björnvin det var det samma
som $\frac{1}{3}$ liter han träffa bekant så han fick även vara med
och äta smörgåsarna och dela med oss snapsarna
han köpte öl som vi delade i vanliga drickerglas.
När vi anlände till marknaden var hästmarknaden,
koherdelen och grismarknaden i full gång på f.m. där
var både bättre och sämre hästar som bytte ägare där var
rätt många kattare som handlade med sämre hästar
och äldre kor som såldes till slakt. Många häst-
handlare däribland även danskar köpte bättre och
yngre hästar som betingade högre priser än de säm-
re hästarna. Dräktiga kor och koiger såldes även och
de flesta som hade 6 och 8 veckors grisoner fiek

som även fick köpare. På det stora torget s. k. marknads-
torget liknar ett exessivt folk från
de samma härader som besöker Hörby marknader
där såldes långa stegar av trä och samma slöjdalster
som på Hörby marknad där fanns även järnvaror
för jordbrukets behov göingarnas sålde lian som var
kända av lantbrukarna för att när de var riktigt sli-
gade höll en skarp ägg där såldes även linor av järn
att användas till arbetsrelat. Det var flera tält som
var ordnade i flera rader där det såldes möror och
hattor till både av tyg och s. k. spänhattor de bisträmda
inest av barrhattor. Det var även många lekställande
det var en härlig sommarkdag och många av marknads-
besökarna sågs glada och belåtna ut där fanns ju även
tattare och sämre individer som var berusade på en.
och den hade sina sällskaper så de ofreda ingen på mark-
naden. Jag tala med en av ordningsriktarna han tala
om att på sommarknaden hade de mer frihet än på

de andra marknaderna under året de ställde till med slags-
mål benare på em. men det var mest inbördes och då
användes även kniv vid slagsmålen så de mera sen-
sade bland arbetarebefolkningen ville icke ha säll-
skap med dessa tattare som vor ären kända för
snatteri. På denna marknad omtalades att på vägen från
Veberöd till Sjöbo ligger en skog som heter Oran och som i
äldre tider var farlig att färdas för hästskjutar eller till
fots för där låg banditer och sämre folk som överföll
och rövade folk på deras pengar och saker som de köpt
på marknaden. Den marknad som jag här beskrivit var antin-
gen 1902 eller 1903 numera går det i samma stil men
man hör aldrig att det sker överfall vid denna illa
berömda skog det fanns ju ären marknadsbesökande
på den tiden som tog en annan väg när de nerste
hem numera reser folk med järnvägen eller personbilar
I byarna omkring i kringliggande härader är det en gammal
god sed att den arbetande klassen har denna dag till fridag.

Jag var tre år därefter i sällskap med samma man och det sista året blev vi ett större sällskap så vi bestöt oss för att äta middag på gästgivaregården i Ljöbo det var nämligen ruskigt säder ute den dagen när man färdades på järnvägen så var man befriad från överfall det hör aldrig omtalas om överfall neimera Det finnes busslinjer Lund T. Hällestad-Ljöbo, Lund Dalby-Bentarp-Ljöbo som anlitas vid marknader. De gånger jag besökt Ljöbo marknad har jag som så många andra landboar känt efteråt en viss glädje av att se hur ungdomarna i Färs och angränsande häraden kunde roa sig med dans och de yngre åkte kareusell det var ju äldre män också som använt lite sprit den dagen som med en viss gemhet kunde roa sina medmänniskor, dyck^{ens}heten har under de senare åren gott mycket tillbaks på landsbygden men man hör omtalas att i städerna både män och kvinnor använder sprit mer än som är för den anständiga tillbaren är nödsändigt.

På marknaden i Kivik var vi ett sällskap som var
ihande i bil men en dag i juli månad den 23 men vi kom
en dag för tidigt dit. Försäljare av alla slags varer fördes
dit den dagen så man kunde ju se att det var samma
sorts varor som i Ljåbo när man tala med någon
kiviksbo så påstod han att Kiviks marknad var
större än i Ljåbo vilket nog var med sanningen.
Överstämmande där kom ju inga djur dit för
för än dagen efter den rätta marknadsdagen samma
sorters nöjen var det i Kivik som i Ljåbo dansbanor
och karuseller voro uppställda så de voro färdiga att
taga i bruk dagen efter. I de härader som ligger
svärmäst Kivik är alltid tjänstefolket fria den dagen
när sommarknaden inträffar jag bor ju 11 km.
från Malmö så hur det har till med bered-
ningen vid färden dagen innan känner jag inte
så många till i Kivik som är säkert mest känd
för gamla seder och bruk. Min fader var körande
i Kivik

med två hästar och vagn och hade en arbetare med
sig som hjälpte honom med två krigor som han
köpte på marknaden jag var inte mer än
tio år gammal så jag ^{helt} inte följade med. Jag
kommer ihåg att dagen innan så packades en mat-
korg med smörgåsar och kokta ägg jämte en björnens-
flaska ^{1/3 del liter} i tränske spannmålsäcker stoppades mjöl-
gen blöter till foder åt hästarna de körde hemma från
kl. 6 på morgonen far var upp kl. 430 på morgonen och gav
hästarna foder och vatten de hade varit inne på en gård
och lånat dricksglas och delat brödera en öl det var en
vacker sommardag när de kom hem vore de mycket belåtna
med sin dag från Bjärshög till Kivik är över 60 km. de hade
vilat eller som det ^{heter} på hemvägen tre gånger de tränse
krigor som han köpte på marknaden lleso hötte så ämhint de
vore bundna i vagnen så mårte den man som han hade
med sig ibland so och jaga på dem när de så vilat någon
^{stund} så hade de gått långa vägar tillbaka och 720 när de kommo

hem. Jag har aldrig hört talar om marknader som var i flere dagar. De människor som reste från denna trakt på större marknader är ett fåtal. Det blir ibland flere är mellan varje marknad för de flesta saker som utbjudes på marknaderna kan numera köpas i städerna. Jag har hört berättas att det går en landsvägsbuss från Malmö till Ljåbo varje år till sommarmarknaden i juli månad. Det reser många stadabor vid sådana tillfällen för att deltaga i nöjeslivet. De färder eller marknader som förekommo i äldre tider har jag hört en man berätta som var från Småland och sålde vävskeder men det ^{är} en scita i min penna så jag kan inte minnas vad det var han talade om men jag minnes att han tala om att det var särskild plats där bönder, småbrukare och torpare fingo hälla ned sina vagnar. Där hästarna bundes vid vagnarna och äto sitt foder. Det som omtalas i frågelistan om marknadsfärden har nog hänt i äldre tider och kanske händer ännu i Kiviks trakten.

numera kör de flesta bilar så det kommer inte så många hästskjutsar till marknaderna som förut. I den lilla by som jag är bosatt i och dess innesvägnare reiste till marknaderna i Malmö och vore de hemma innan kvällen dervid såldes hästar och kör ären var det byteshandel med hästar på dessa två städens marknader kommer danska hästhandlare jag tror att dessa hästhandlare kommer numera mera till Lund. De landböer som kör med hästskjutsar håller alltid i köpmansgårdar med sina hästskjutsar, jag får ju besvara de frågor jag har kännedom om de marknadresor som folket i de här delar som gränsar intill Sjöbo och Kivik är det ju folket däromkring som kanske kan ha reda på, här på orten könde var och en för sig själva till marknaderna i Malmö, och Lund och numera kör de i bilar och besöken till marknaderna i dessa två städer inträffar inte varje år. Gängrar kör med sina enhästuppar omkring på landsbygden och säljer stegar, enkoyor, skaffer

fuksnivarar och liar som var tillverkade av smeder
i göinge härader som ans kända som skickliga
yrkesmän när det gällde äggen. På denna ort var
det icke brukligt att skicka skick bud efter varor
till marknaden många saker som finnes på marknaderna
närvarande tid säljes numera i butiker så därför är mark-
naderna i Malmö litet besökta i Lund och Trädala säljes
hästar och smågrisar så där är mer marknadsliv ännu
men dessa varor aldrig mer än en dag. De personer som
på stormarknaderna slogs upp tält där de utbjödo sina
varor slog sjölo upp sina tält dagen innan mark-
naden öppnades där togs någon lyra för det område
som dessa handlare behöfde ha jag aldrig hört omtalas.
Gärdfarris-handlare voro i äldre tider smällänningar eller
vestgötar som sålde värskedar jämte järnvaror av alla slag
de som handla med värskedar, voro alltid gärende och
hade sina värskedar i långa säckar som de buro
på ryggen det såldes aldrig på kredit den som köpte

var det för små ^{mer} sumor att begära kredit för. Tid byte och
handel med hästar förekom att det ~~en~~ vid häst
handeln betalades halva summan med växel på hela
beloppet men det är nu bättre tider så det betala-
rens kontant. Från denna ort var det mest
i äldre tider kreatur av skilda slag som salufördes
och köptes till betalades aldrig för marknadsvaror.
Minnessaker har jag ej komma ihåg att det såldes
men leksaker såldes både till barn som var med på
marknaden och de som var hemma och ^{de som} ansågs
vara för små att följa med till marknaden. Tjänstefolk
hörde man aldrig att de ^{såg} fäste till samma tjänst som de
innehade eller ny tjänst förän i sept. eller oktober.
Om det vid de stora marknaderna i Ljös och Kivik
uppgjordes giftermålpartier var nog inget ovanligt på en.
var ju ungdomen uppe och dansade flitigt på stäm-
mors dansbanor ungdomarna såg glada och lydliga ut när
det par parer så ljöde danskarjorerna på dans kaffe

Det är inte många marknadsminnen jag har hört berättas den sista gången jag var i Sjöbo på marknaden träffa jag ett par lantbrukare från Kyrkheddinge de var körande i bil och körde inte hem från ^{på källan} vid 7 tiden en granne till mig som har bil körde hem vid 6 tiden på som så vi var inte uträdda för några äventyr jag träffa en av Kyrkheddingeborna och berättade att de på hemvägen skulle köra förbi en hästskjuts med två hästar och vagnen full av tattare som alla var berusade de ville ställa till bråk och gjorde försök att spärra vägen men de som kommo i bilen hotade tatterna med att de skulle vända bilen och telefonera till Landfiskalen i Dalby de blev sedan medgörligare så de kunde köra förbi deras hästskjuts när de sedan kommit förbi så satte med väldig fart på hästarna som de trodde skulle kunna ^{hinna} bilen men bilen körde med 60 km. fart och kunde inte se tattersällskapet sedan, deras hästar kunde omöjligt följa att hålla den farten, detta hände den dagen det var stormarknad i Sjöbo juli månad 1944.